

# HALÁLFÜZÉR\*

(ÍZ)

*Ami teremtetett, elmúlik. Halál az élők büntetése.*

Író és szakács. Vagy inkább: íróság s konyhamű. Észrevették már a derűs párhuzamot? Teremtés, kóstolás, a korábbi gyönyör. Miképp a kalauz valamennyiönknél többet vonatozhat, a bíró következmények nélkül ítélhet, s a strici ingyenestek ura, úgy a séf s az író kedvére kóstolhatja művét. A vendég, az olvasó éheznek, vár, s jóllakottságunkért, élvezetünkért mi még fizetséget is kapunk, a mai sanyarú időkben közepes főztőkért is.

Akkor most kóstolok: halál. Életem főműve lesz, kétségkívül.

Étel és halál. A kezemben toll, mint konyhamesterében a kanál, ízlelgetem, milyen így félkészben, mit kell még hintenem bele, hogy a végére dús, zamatos, tartós legyen, melyet túlélőim bármikor elővehetnek a mélyből.

Halál. Amennyire tudom, az indoeurópai nyelvek röviden intézik el, Tod, death, mort, szmerty, ésatöbbi. Két, vagy több magánhangzót, morte, muerte, jellegzetes módon csak a déliek engednek meg maguknak. Komoly, kemény mássalhangzók, magas és mély magánhangzók vegyesen.

A mi 'halál'-unk valahogy más. Delejesebb, sötétebb. Lengén inog, mint valami súlyos, fekete köpeny. Elején az a 'ha' nem csu-

\* A szövegek mottói a *Gilgames-eposz Tizedik táblájáról* valók. A magyar fordítás Komoróczy Géza és Rákos Sándor munkája.

pán a lélek fölszökkenésének hangutánzó szava, de kötőszó is, hideglelős óhaj, keleti alku, mélyitalos ellenkezés. Zsoltár és lapát, hegedű és motor, oltár és hallgatás. Az életben vendégszeretet övezi a halált, s a halálban megőrződik valami puha, penészes remény. Magánhangzóival kezdődik az ábécé, s az a két 'l' ringat, hullámszik, vagyis őslét, víz, kétségbeesés és biztonság együtt.

Azután meg: szemérem, bűntudat.

A köpeny alatt csupasz test, szakadozott alsóneműben.

Félek.

**(MOCCANATLAN)**

*Még alighogy világra jöttek s már el is kell menniök innen.*

A dolgok mai állása szerint az élő a halottal szemben túlnyomó előnyöket élvez. Így például lemehet a közértbe vásárolni, fölkeresheti a város túlfelén lakó ismerőseit, s kedvére balanszírozhatja nemi életét. A halott viszont meg se moccanhat. Nem mehet el a postára, nem baj, majd a felesége föladja a csekket, nem hajthat ki a reptérre szerettei elé, ott egye meg a fene, de még egy felesre sem ugorhat ki, hiába üzemel a temető mellett egy olcsó kocsmá. Nem fordulhat oldalra, ha belegebed is a hátonfekvésbe, nem hagyhat fel a buzgó imádkozással, s nem teheti maga mellé a kezét, melyet a szentfazék öltöztetőasszony kulcsolt egybe a hasán. Ott rohad egy halálon át, ahová letették. A barátai is elhagyják, mással, vagy magukban vedelnek. Hiába mutatja ki egy idő után a foga fehérjét, hogy ő is volt valaki, a kutya nem kíváncsi rá. Meghalt ugyan Imre és Pista is, kikkel annyit rótták annak idején a köveket, nem találkoztak gyakran, s néha nehezteltek is egymásra, most valahogy állandósult közöttük a távolság. Szerettei hozzá sem szólnak, püsszegnek, gusztustalan virágokkal hadonásznak, s óvatosan járkálnak fölötte, nehogy beszakadjon a föld, mert akkor mégis mondani kell valamit. Ott fekszik körülötte egy halom ismeretlen ember, nyugdíjasok, iskolások, hivatali alkalmazottak, kikhez a polgári jómodor megszabta eseti érintkezésen túl az égvilágon semmi nem fűzte, s a túlvilágon sem fűzi őt. Ott fekszenek mind, alattuk tűz, fölöttük ég, a múlt századból átrepült varjúcsapat lengedez, s tébolyult torokhangon húznak el a Boeings.

**(GALAMB)**

*Nézd a karám apró gidáit, amint a fényben tántorognak:  
szőrükről a születés hucskát az erős nap még föl se szívtá  
s te már tudod, mi végre nőnek Így van minden balátra szánuva.*

A meghalás idejére, s módozatára szövegetett tervek többnyire dugába dőlnek. Vannak, akik fiatalon kívánnak elpusztulni szerelmi bánatukban, ők aggkort élnek meg kiegyensúlyozott házasságban valaki mással. Akik ágyban akarnak meghalni kevés fájdalommal, egy hivatalban kapnak rettentő szívrohamot, s kínjaik épp az orvos érkezéig tartják bennük a lelket. Akadnak olyanok is, akik karabéllyal a kezükben, férfimód szeretnének elesni valami csatában, ők bizonytalán a kórházban végzik majd, a legkevésbé hősi körülmények között. Számosan családi körben kívánnák tölteni végnapjait, ők egy szál magukra maradnak; ezrek önkezükkel akarnak véget vetni életüknek, de elügyetlenkedik; mások természetes halállal hunynának el, de megölik őket; ismét mások jó génekkel, hosszú életet remélnek, ám egy teljesen időszerűtlen pillanatban halálos balesetet szenvednek. Akiknek élet-, és haláltervei jó úton vannak a sikeres befejezés felé, azok is méltánytalannak és korainak érzik az utolsó felvonást, melyről titkon azt remélték, soha nem jön el, vagy legalábbis oly soká, hogy nem érdemes foglalkozni vele.

Általánosnak mondható tehát az idevonatkozó elképzelések kudarcra, s mind között a legfőbb kárvallott a méltóság, melyet már előre körülírni is nagyon nehéz, hogy mi is az, méltósággal meghalni, csak negatív módon közelíthető meg, rá tudunk mutatni azokra a halálokra, melyekből hiányzott a méltóság, századunkban ez könnyebb feladat, mint egyéb időkben lett volna, unalomba hajt a bőség.

Láttam egyszer egy galambot a Zsigmond téren. Repült. Nem vagyok a galambok barátja. A szürkéjük taszít, a dohos, pondrós poruktól a hideg lel, a turbékolásukat a *Dallas*nál is kevésbé állhatom, guánójuk Európa betemetésével fenyeget, színésziesség tetemeik fölháborítanak, a keresztény metafora, mely lelkemet galamb képében kívánja eltávolítani belőlem, félelemmel tölt el, halálillat csapja meg láttukon az orromat, nekem a levegő patkányai ők.

Kolumbárium, krematórium, belső szinonima-szótáramban e szavak szorosán egymás mellé zsúfolódtak, s mostmár senki istenfia szét nem választhatja őket.

Szóval láttam ezt a galambot. Nem tudom, hová repült. A föl-dről a háztetőre, vagy a cserepekről az aszfaltra, esetleg fészke volt valahol, és oda vitt valami szerves mocskot, nem tudom. Jött a hatos busz. Nem gyorsan, nem kikerülhetetlenül. Úgy hatvannal. Nekiment ennek a galambnak, vagy a galamb repült neki, nem is tudom pontosan, mert a tekintetem a találka előtti tizedmásodpercben ért a jelenethez, amikor ez a galamb nekivágódott a vezetőfülke széles üvegének. Tompa, gazdag hangja volt az ütközésnek. Az első pillanatban úgy látszott, a szélvédő mindössze eltérítette őt a kimódolt repülési iránytól, s nem történt egyéb, csak valami módosítás. Tárt szárnyakkal, szép ívben leszállt a sávválasztó fehér csíkjára, komótosan, teljes mértékben uralva ősi mozgulatait. Behúzta a szárnyait, lassan balra, azután jobbra döntötte a fejét, majd puhán leejtette. Mire tovább indult a buszom — mert én a megállóban krákoló szemközti hatosból néztem végig a halálát, az egyetlen méltóságos halált, melyet valaha láttam —, már nem moccant, csak a pihéit borzolta a szél.

Pestre mentem, valami szemináriumra.

## (NŐVÉREK)

*Mert a balál dübögő isten, vérszomjas, mint a him-oroszlán  
s alattomos, mint sima párdac — jaj az egyszer megszületettnek!*

— Végem van. Úgy ám! — emelte rám formalin-tekintetét. Fölkapta vékonyka kezeit, visszajejtette a paplanra, s már ismét maga elé nézett. Félttem, elbillen a feje, és kigurulnak a szemei. Szilvia nővér üdén lépett be az infúzióval, mintha életmentő vilmoskörtét hozna. Barna bőre volt, hosszú haja, fehér köpenye. Ruganyos teste puhán kúszott a köpenye alatt, mint valami sötét, vigasztaló szólam egy passióban. Kisvártatva Margit nővér is megérkezett, ágytálat cserélt egy ugrándozó nénike alatt, ki fél percenként fölrikított, itt mindenki nagyon beteg, és nemsokára meg fog halni.

— Hallgasson Mari, mos'má' hallgasson el! — szólt át hozzá a szomszédja, egy rózsaszín hálóingos matróna, zsúfolt tokája remgett, mint az abaléből kitett szalonna.

Szilvia nővér rákötötte dédit az infúzióra, s kisietett, mint aki késésben van egy Marcibányi téri randevúról. Margit nővér is ellibbent pincér sietséggel, már a régi pincérekével, rutinosan úsztatta maga előtt a csurig piszkított ágytálat. Alsóneműik rajzolata Isten szemét juttatta eszembe, amint sugárzik és mindent lát a századfordulós bibliákban.

Magunkra maradtunk. Dédi testét néztem, a lelke még bőven elfért benne, a paplan szépen kirajzolta a testét.

Itt kéne maradnom, igen, itt kéne maradnom végig, fogni a kezét, hogy ne haljon meg egyedül, hogy köszönhessek neki, kezi'csókolom nagymama, nem tudom, mikor találkozunk legközelebb. Ez nem jó így, valahogy nagyon nem jó, a modor és a kíváncsiság teljes hiányára utal, az emberek nem köszönnek el egymástól, pedig gyermekkorukban vadul integettek egymásnak, és átordítottak az út túloldaláról, és a testüket nem kímélve ölelkeztek. Nem maradhatok itt, ezt magyarázni sem kell, nem lehet. Dédit hazavinni sem lehet, a családtagok szeretik dédit, de félnek egy ilyen otthoni meghalástól, és különben sem lehet sehová vinni őt, már megfogni sem lehet, nincsen alkalmas hely a testén, ahol hozzá lehetne nyúl-  
ni, és föl lehetne emelni, csak Margit nővér, és Szilvia nővér tudja megfogni és kicsikét igazgatni dédit, ők barna bőrűek, és a testük

nagyon közel van a világhoz, csak egy lenge köpeny választja el a világtól a testüket.

Nővérek. Mi öccsök és húgok, szülők és nagyszülők betegek vagyunk, meghalunk, ők mosdatnak, törölnek, etetnek, s meleg testtel sürgölődnek körülöttünk. Igen, a tudomány győzelme férfikézbe juttatta a vajúdo nőt, de a férfiak ugyane tudomány nevében már nem kértek részt a test búcsúkinlódása körüli teendőkből.

— Maga őneki az unokája? — rikkantott felém a vénasszony. — Aranyos beteg a nagymamája, alszik mindig, nemsokára meg fog halni.

Olyan hangsúllyal mondta ezt, dédi már elaludt, mint mikor valaki a szomszédját nyugtatgatja, ez a számla, amit kapott, egészen bizonyosan rossz, valami géphiba történt, és a gázművek nemsokára reklamáció nélkül ki fog küldeni egy másik, helyes számlát.

Nővérek. Fiatalok, barnák. Tizenkétórának, albérleteznek, huszonnégyórának, zuhanyoznak, átöltöznek, üdén telefonálnak, s éjjelente útnak engedik nedveiket.

Nő és vér.

Szerettem volna dédit otthagyni, Szilviához és Margithoz menni, leszedni róluk a fehér köpenyüket, mit ízélnek itt az infúzióval meg az ágytállal, velem foglalkozzanak, engedjenek a közelükbe, szűrjanak vénán, mit bánom én, mint annakidején a miniköpenyes Ágnes, a combja közé szorította a karom, úgy vett vért, engedjenek magukhoz, haljon meg mindenki, vagy vigyék őket máshová, öreg nővérek közé, Margitra és Szilviára szükségem van, szükségem van rájuk.

Dédi vadul vette a levegőt, mintha mindig épp utolsó erőfeszítéssel. Ránéztem még, megsimítottam ujjaim külső felével a vállát, és eloldalogtam. Némán vonultam, mint valami múzeumban, a kórtermek szélesre tárt, két szárnyas ajtaikkal szinte hívtak, tekintsem meg az embert. A folyosó végén állt a nővérszoba, nyitott ajtóval az is, Szilvia nővér rápillantott a telefonálásból, viszontlátásra, mondta.

Másnap nem mehettem, harmadnap bevittem a fiaimat, hogy elköszönjenek déditől, gondoltam, ez jó lesz így, bár a feleségem azt mondta, nem lesz jó, mert amit látnak, az rossz hatással lesz rájuk, és félni fognak éjjel. Beléptünk a kapun, mondtam, ez egy kórház, a kórnak a háza, ahol betegek vannak, dédi annyira beteg, valószínűleg már nem fog meggyógyulni, de örülni fog, hogy lát benneteket, mondtam, ti vagytok a dédi dédunokái, és sok gyereknek

nagymamája sincsen, ezért köszönjetelek a dédinek, különben ti is kórházban születtetek, miért?, betegek voltunk?, nem, nem, hát a mama volt beteg?, nem, dehogy, csak így szokás újabban, steril körülmények között kell születni, ez így biztonságos, hogy minél több ember élve maradhasson, ezt már a folyosón mondtam, kértem őket, ne nézzenek be a kórtermekbe, nem illik nézni ágyban fekvő embereket, ha nem a mi rokonaink, a nővéreknek is köszönjetelek, mondtam még.

— Alszik, mindig csak alszik, — rikoltott a nénike, mikor meglátott bennünket, — már nem húzza sokáig.

Dédi aludt. Nem vette, úgy tépte magának a levegőt a terem sötét teréből, mintha kampóval rángatták volna az arcát. Maradjatok itt, állítottam a fiúkat az ágya végébe, most szót fogadtak rögtön. Közelebb léptem.

— Kezi'csókolom, nagymama. Itt vannak a gyerekek, tessék nézni.

— Köszönjetelek! — fordultam hátra.

— Csókolom, dédi. — mondták a fiúk. Fehér arccal álltak. Föléhajoltam.

— Én vagyok az nagymama. Tessék fölébredni. Hoztam a fiúkat is.

Hangosan mondtam mindezt, az ember öntudatlanul is a hangját veti be a messzeség áthidalására, s egyre megy, rossz telefonvonnallal, társadalmi távolsággal, vagy egy másik világ hallatlan némaságával kell megküzdenie. Csend volt a kórteremben, a vénasszony se káromgott, csak dédi hörgött félrenyaklott fejjel. Majd' hogy ordítottam tehetetlen dühömben, bezzeg én harmadik-negyedik szólásra már válaszoltam annakidején, mindjárt abba hagyom a játszást, és megyek ebédelni.

— Dédi! Tessék felébredni, tessék felébredni!

Csüggedten fordultam a fiúk felé, s intettem, menjünk, köszönjenek és menjünk, dédi alszik, és nem tudom felébreszteni. Akkor azonban valahogy fölhangosodott a hörgése, mintha mozdult volna a karja, s úgy láttam, a szemét is ki akarja nyitni. Föléhajoltam ismét, hangos sűgással nógattam, itt vagyok, a fiúk is itt vannak, ébredjen föl, és akkor beszélgetünk, köszönni fognak neki, és ő látni fogja, milyen szépek. Remegett a keze, ujjai meg-megrezzentek, a szeme fehérje is megvillant olykor, éreztem rettentő erőfeszítését, jelez még valahonnan a messzeségből, tud rólunk, hogy itt vagyunk kö-



rülötte, és ő is köszönni akar nekünk, magamat láttam hirtelen az erőfeszítésében, a halálfélelmes álmomat, föl akarok ébredni, fölül-  
ni az ágyban, és megszólalni, mondani valamit, kinyitni a szemem-  
et, de csak szűkölök hangtalan, és rettegek, és elveszítem minden  
reményemet, hogy valaha is fölébredhetek, kocsonyásan feszítem a  
szememet, nem tudok átvergődni valami viaszszín, foghatatlan fa-  
lon, egyre végsőbb bizonyossággal rettegek, és megszűnök a feke-  
teségben.

Megvártam, míg elcsendesedik, köszönjetek, mondtam a fiúk-  
nak, csókolom, dédi, mondták, megsimogattam az arcát az ujjaim  
külső felével, kézenfogtam őket és elindultam velük. A folyosó  
végéről még visszánéztem. Szilvia nővér, kezében egy orvosságosz-  
tó tálkával épp kifordult a szemközti kórteremből, s a következő fe-  
lé távolodott. Várjatok, mondtam a fiúknak. Tartottam a csapóajtót,  
s néztem Isten hullámmzó, féktelen szemét.

**(NYUGALOM)**

*Építész kő- meg téglabázat? Veszél magadnak feleséget?  
Megosztazol testvéreiddel? Kötésteket cserépre vésed?  
Mire mindez?*

Az élet véges, a halál örök. Maradjunk ennyiben.

Örök, örök nyugalom.

Én nyugtalan vagyok. Úgy értem, előre is, még itt, az életben, s éppen a nyugalom miatt. A hatalom izgat, a túlélők elsöprő hatalma a halottak felett, mely perverz módon nem csupán a lélek és a szellem, vagyis az idő és a kultúra fölötti hatalom, de a testre, a tehetetlen biologikumra is kiterjed. Élő emberként egyetlen többé-kevésbé tiszteletben tartott tulajdonom van, a testem, és a testem fölötti rendelkezést is elveszítem a halálommal, a testem fölött a túlélők rendelkeznek. Nem önszántamból hagyom rájuk a testemet, miként nem önszántamból jöttem a Földre. Isten felelőssége itt is megállapítható. A porhüvellyel való izé, hogy nem hagyjuk egymást ott rohadni, ahol elfogyott a szuszunk, ez a raktározás (Bravo, Unamuno!) kétségkívül az istenviszony jele. A temetés amolyan időleges védelem, mely az időjárás, a történelem, és az ellenőrizhetetlen biologikum viszontagságai ellen óvja a testet, nem örökké, csak a feltámadásig. Nem különbözik tőle minőségileg a hamvasztás sem, mely az európai kultúrában egyébként is alig száz éves, túlságosan friss eljárás. Akik így próbálnak mégiscsak rendelkezni a testükről, vagy akiknek a testéről így rendelkeznek a túlélők, voltaképp csak a kor technikai színvonalán halnak meg, még megebb, mondhatnánk, hisz mi gondot okozhat Istennek hamuból, s nem porból föltámasztani őket.

Pur es homu, neki egyremegy.

Van ebben a hamvasztósdiban még két dolog, két nagyon korszerű illeszkedés. Akik így cselekszenek, testük anyagával zötykölődés, izzadás, s egyéb utazási kellemetlenségek nélkül kívánnak megérkezni a világ jelen ismereteink szerinti végállomására, a szükülő hőbe, mely egy időre mindent mókásan tömörít majd, minden mind egy lesz, és azután tovább egy új világciklus felé, gondolják, így lesz a legkényelmesebb. Alattvalói, vagy inkább: alábbvalói kompromisszumkészség ez, olyasfajta, melyet a tiszteletesek tanúsítanak a bibliaórán, mikor az ifjú lelkek megtartása érdekében

készséggel belemennek a teremtés természettudományos magyarázatába, s elmilliárdévezik a napokat, itt jegyzem meg, hogy a magyar nyelv 'természet' szava a teremtés aktusával előállt dolgok és lények összességét jelöli, vagyis Isten evilágát cakk-pakk, a természettudomány eredetileg tehát Isten összes műveinek tanulmányozását jelentette, ki bizonyára megbocsát majd a tiszteleteseknek.

Ott van azután a vikszelt reklámokon edzett undor, a testi bomlás förtelmétől való taszulás, melyet súlyosbít a legistentelenebbek fejében is ott motoszkáló eshetőség, hogy mindezt valami ismeretlen másállapotban ugyan, de mégis egykori tudatukkal kell végigcsinálniuk, ez nem megy, szó sem lehet róla, túl van a tűréshatárukon.

Nos akár így, akár máshogy, valami számítás van a dologban, mely Istennel, vagy nélküle, de semmiképp nem hagyja állat-módra elbitangolni a halált a maga útján.

Zavarja, sőt az elején mindjárt megszensteleníti e nyugalmat végül a túlélő ember maga, aki a tudomány örve alatt vizsgálódik, orvosnak álcázott hentesek kezébe adja a testet, akiket kollegáik majd ugyancsak föltárnak, ha odajut az idő. A túlélő ember a születés és a meghalás kórházba gyömöszkölésével magától értődőleg jogot formál mindehhez, ugyan milyen alapon?

Domb, erdő, piramis; mocsár, jég, temető sem nyújtanak elég védelmet, teljék el bármi sok év, a régészek megtalálnak minket, elemeznek, szétszednek, rakosgatnak, s a világ csúfjára kiállítanak. Még jól jár, akinek csak a sírkövét kenik be szarral, vagy leszedik ujjáról a gyűrűit, végre élni kell minden áron.

Kilépek e ponton a szövegemből, ha megengedik, ha nem engedik meg, akkor is, fölzaklatott ez a dolog nagyon, remeg a kezemben a toll, és nincs kegyelem a szívemben. Megtiltom ezennel mindkinek, akit illet, hogy kórházba vigyenek meghalni, majd én fogom kimódolni, hol, és hogyan keljek át a nemtudomhová. Ugyancsak megtiltom, hogy bárki fehérköpenyes a testemhez érjen, a testem az enyém, nem az államé, nem egy pecsétes papírokkal fölszerelt csoporté, senkié sem, csakis az enyém. Nem vetköztethetnek, nem öltöztethetnek, nem vagdalhatnak, semmi közük hozzá, hány belem van, és hogyan tekeredik az agyvelőm. Megértették? Nem vettem magam alá semmilyen eszmének és jogrendnek, amely elhatározással ellentétes. Nem érvelek, hogy miért, nem megyek bele senkinek az utcájába, nem, és kész. Miként Isten létének föltevéséből nem származhat semmilyen egyházi kompetencia, ugyan-

úgy Isten nemlétének föltételezésén sem alapulhat semmilyen állami-intézményi hatalom. Amint polgárként nem tűrök el semmilyen beleszólást a gondolkodásomba és az érzelmeimbe, akképp emberként nem tűröm el személyiségem határainak bárki számomra nem kívánt lény és intézmény általi átlépését. Ne tessék mindezekről helyettem gondolkodni, és azután megmondani, mi legyen velem. Én vagyok én, a lelkem én vagyok, a testem is én vagyok, a szemem, a kezem, az állam én vagyok. Te vagy, Ő van, Ti vagytok. Mi következik ebből? Nem tudom, az életben néha kedvemre van, a halálban nem, semmiesetre sem, nyugalmat akarok, tiszteletet és távolságot, ki akarom szusszantani magam, ne érintsetek. Tetem és tabu. (Köszönet itt is, ezúttal Sz. Á.-nak.)

Tessék. Elkezd az ember vasárnap egy prózát, és tessék... Az istenfáját! A hét szentségit!

**(ÖRÖK)**

*Mi tart örökké? Ház? Egyesség? Jelek? Kötések?  
Tudod: mindez nagyon múlandó!*

Szóval örök, örök nyugalom.

Jöjjön akkor most ez az örök. Itt se stimmel valami. Fogalomzavar. Sőt, előrángatom kerek-perec a farbát: a fogalom zavar. Mostmár a kép is zavar. Képzavarban vagyok.

Nem mondhatjuk ugyanis, hogy a személyes lét előtti izé véges volt, pusztá megszületésünk csak megszakított egy végtelen tartamot. A zsák egyik fele mindenképp lukas. Halálunkkal egy másik végtelen tartam indul útnak, legfeljebb. Én szívesebben gondolom, hogy ugyanaz a régi folytatódik. Semmi-ismerős. Mikor az utolsókat rúgjuk, amikor a legutolsókat rúgjuk, az már visszatérés arra a másik pályára. Körömpasz, vagy hosszú átadás, mindegy, már ismerős, ismerős lesz minden.

Az élet ezért, kérem, maradjunk kis időre ismét ennyiben, érdekes. Ez a megszakítás. Mintha valaki szöget ütne az óceánba. A semmi egyszer, egyetlenegyszer ebben a kurva halálban megsérült, fölhorzsolódott. Belegondoltak valaha, mennyire indokolatlan egy altiszt? A kínosan egyengetett bajszával, széles járomcsontjával, dohánybarna bőrével? Borostáival, s szűk szemében a társadalmi emelkedés pislákoló reményével? Belegondoltak már ebbe?

Menthetetlen nemtörődömség.

Az élet semmibe vétele, s a halál lakajosítása a szememben mélyen összefüggenek, ugyanannak a félkész alantasságnak a tünetei csupán. Miképp az új ember többnyelvűsége rég nem jelent egyebet ugyanannak a panelkultúrának a több nyelven való harsány átbeszélésénél, úgy az öröklétbe vetett hit sem más jóideje már, mint sunyi reménykedés: az élet előnyei a testi-szellemi keservek, a nyűgök hátrahagyásával átvihetőek valamilyen tételen, időtlen térbe. E modern ember sétálni szeretne anélkül, hogy elfáradna, enni és inni óhajt gyomorgörcs és fejfájás nélkül, nem akar a testén keléseket látni, orgiasztikus létezést akar az érzelmek szomorúsága, erőt és szabadságot külső és belső korlátok nélkül. A pénzen kívül ugyan semmiben nem hisz, de mint afféle kecsegtető befektetéssel, minden vallással és nézettel kokettál, amely az üzletmenet, a fogyasztás,

vagy épp csak az autózás folytatásával kecsgetet. Feltámadás, menny és pokol, lélekvándorlás, antianyag, a világegyetem ciklusos létezése, minden jöhet, de lehetőleg ezek legelőnyösebb együttese.

Allah, Buddha, Ré? Zsidó Isten, Jézus, Nagy Manitou? Nem kéne civődni ilyesmiken. Minden kicsit is komoly isten jöhet. Dolgozzanak össze. Dreamteam.

Az új ember nem pusztán létének végességével nem kíván szembesülni, de a mindörökre szóló hosszabbítás idejére a szenvedést, mint valami göngyöleget, a Földön kívánja hagyni. Így gondolkodik, s tudjuk, a nézetek komolyságát sosemis belső szellemi érték adja, sokkal inkább az, mennyien hiszik el őket. Már ha e két dolgot az emberi kultúrában egyáltalán érdemes szétválasztani.

Nem emlékeznek arra a fogantatás előtti izére? Arra a sötétre, mély kussra? Kicsiny mintája pedig itt van az életben, az álomtalan alvás. Amíg mi dőglött tudattal szuszogunk, mások isznak, bányásznak, telefonálnak. Nemlétünk alatt ugyanígy ment már az idő, de sőt, a történelem, lények érkeztek, és távoztak. Vajon miért nem elég ennyi? Egy fröccs? A tudása annak, hogy akik korábban itt jártak, másnapos sóvárgással már elgondoltak bennünket, hogy ugyane sóvárgással mi is tudunk az utánunk jövőkről, s hogy mi, összes lények, a világegyetem időbe szórt, térbe vetett hallgatói tudunk egymásról? Mi akadályozhat meg minket, köveket, növényeket, érzelmes lényeket, hogy az örök halálból igenis kiszabadulva fittyet hányjunk a fénysebességnek, s nézzük, remegjük, elgondoljuk egymást? Én boldog vagyok. Nem akarok elutazni, nem akarok találkozni, nem érdekel a tudományos megerősítés. Földhözragadt, nyugalmas tudással tudom, magam előtt látom az ellódult tér számtalan kávéházát, kocsmáját, mindenféle kies helyét. Látom a lényeket, amint hozzám hasonlóan ülnek, ülnek egy asztalnál, olykor a pultnál állnak ők is, és szürcsölnek valami lét.

Nézünk, tekintetünk a világ színe, feketébe omló kék.

Örök, örök nyugalom.

**(HA HAZATÉRSZ)**

*Sírtábláid is elenyésznek!*

Ha hazatérsz egy éjjel, s a város már szabadon engedte árnyékodat, állj meg a lépcső tövében. Szerencséd van, hánykódó léptedre nem riadtak fel a kutyák. Budán vagy, a Városmajor fölött, a hidakra semmi gondod. Tél van, koszos hideg, a járdán ebsár, a hóban gyűrtött turipapír, a villa vaskerítésén nejlont cibál a szél. Nézz fel! A Göncöl útrakész, a kozmosz semleges, mint egy kiürített láger. A Hold égve maradt, a köszentek arcán nincs irgalom. Szívedben a túlgondozott kertek borzalma zizeg. Alszik a lakosság, a BKV vezérkara is alszik. A csend alján csak valami izé, a létezés alapzaja hallik, halálra rémülnél, ha kimúlna. A szótárok gerincén gyűlik a por, az aszfalton halkan kanyarodik a halálmanók vizelete. A légben influenzamutánsok csapata száll, a pékek zsemlet göngyölnek a Csaba-Városmajor sarkon. Tovább indulsz, odébbbrúgod a diszkontdínót. Fázol, s eszedbe jön, a hűtőházak félbeszelt disznóit megveszi az ember hidege. Fenyegetés nem ér a nyomodba. Áttekintheted az emberi időt, tunyán környezi tested a fáradt anyag. Párát lehelsz, mint a lovak, közeledsz otthonod felé. A kulcsomódba kapaszkodsz, tekinteted sötét, mint a feltáratlan szénmezők. Megállsz megint, a történet, keserű nyál, összefut a szádban, köpnél, ha nem undorodnál a köpéstől. Bizonyosan tudod, lehetett volna másképp. A tettet nem követte megrendülés, a zenét ledarálták. Az ablakokat nézed. Az álmatlan szem, forró kolibri, a képkereten gubbaszt, az éjjeliszekevényen aszpirin gurul, a konyhában tompa árnyékot vet a mosatlan edény. Magasan vagy, emelkedsz egyre. Ködbe akaszknak a jégágas fák, az ionseregek elszántan várokoznak az akkumulátorokban. A Csaba lépcsőn menyétek viháncolnak, az idő, valami nő, már elengedte a kezedet. Figyelhettél volna, kicsit jobban talán, de ebben sem vagy bizonyos. Halkan csörömpölsz, már pakolsz. Senki nem ébredt fel, parizert eszel. Sört bontasz. Ülsz a sötétben, s tudod, mély álom vár.

*Budapest*

*Zeke Gyula*